

Statens Kunstfonds retningslinjer og procedurer for håndtering af inhabilitet

1. Indledning

Statens Kunstfond er sammensat af kunstfaglige eksperter inden for de enkelte kunstarter. Da de professionelle kunstmiljøer i Danmark er små, vil der ofte være relationer eller bekendtskaber mellem medlemmerne i udvalgene og ansøgerne.

Nedenstående retningslinjer har blandt andet til formål, at sikre en ensrettet procedure for hele Statens Kunstfonds virksomhed.

2. Retningslinjer for vurdering af inhabilitet i Statens Kunstfond

Afgørelser truffet af Statens Kunstfond skal overholde forvaltningslovens regler om habilitet. Retningslinjerne om habilitet gælder alle i Statens Kunstfond (medlemmer af udvalgene og bestyrelsen, samt sekretariatsmedarbejderne i Slots- og Kulturstyrelsen), men også for andre personer der deltager i behandlingen af en sag. Den omfattede personkreds vil i det efterfølgende betegnes som "vedkommende person".

Hvornår er vedkommende person inhabil?

Det følger af forvaltningsloven, at:

§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,

4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller

5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag.

3. Statens Kunstfond har derudover vedtaget følgende skærper

Forvaltningslovens § 34 indeholder hjemmel til at fastsætte skærpede krav i forbindelse med udøvelse af den offentlige forvaltning. Statens Kunstfond har på denne baggrund vedtaget følgende skærper:

- Inhabilitet foreligger også i tilfælde, hvor vedkommende person er ansat ved en institution eller lignende og ansættelsesstedet (i praksis ens arbejdsgiver) er part i en sag, og sagen har væsentlig betydning for ansættelsesstedet.
- Inhabilitet foreligger også i tilfælde, hvor vedkommende person er leder, kurator eller medlem af et ledende organ ved en institution eller lignende, og den pågældende institution er part i en sag.

4. Om underretningspligten

Det følger af forvaltningslovens § 6, stk. 1 at:

”den, der er bekendt med, at der for den pågældendes vedkommende foreligger forhold, som er nævnt i § 3, stk. 1, skal snarest underrette sin foresatte inden for myndigheden herom, medmindre det er åbenbart, at forholdet er uden betydning. For så vidt angår medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed gives underretningen til myndigheden.”

Den, der er bekendt med, at der for den pågældendes vedkommende foreligger forhold, som kan bevirke inhabilitet, skal snarest underrette sin foresatte inden for myndigheden herom, medmindre det er åbenbart, at forholdet er uden betydning. For så vidt angår medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed (herunder Statens Kunstfond) gives underretningen til myndigheden, dvs. udvalget.

Underretningen skal gives snarest, så der kan tages stilling til, om den pågældende må medvirke ved sagens behandling. I praksis vil underretningen skulle gives til sekretariatet forud for det møde, hvor sagen skal behandles (læs nærmere om den konkrete proces nedenfor).

Selvom det i visse tilfælde kan være ubehageligt at meddele sine kollegaer, at man muligvis kan være inhabil, har dette ingen betydning for underretningspligten. Da man efter forvaltningsloven skal træffe afgørelse på et oplyst grundlag, vil sådanne følsomme situationer blive håndteret gennem tavshedspligten.

Tilsidesættelse af underretningspligten vil være en tjenesteforseelse, der vil kunne medføre disciplinære følger for den pågældende, og som i særligt grove tilfælde principielt vil kunne udløse straf efter straffeloven.

5. Hvordan er processen for at underrette om mulig inhabilitet?

Vedkommende person der tror, at han/hun muligvis kunne være inhabil i en pågældende sag, skal forud for det møde, hvor sagen skal behandles underrette sekretariatet herom.

Såfremt der opstår tilfælde, hvor vedkommende person først på dagen for behandling af en sag bliver opmærksom på, at han/hun muligvis er inhabil, vil underretningen undtagelsesvist skulle ske på selve mødet.

6. Hvordan træffes der beslutning om inhabilitet?

Det fremgår af forvaltningslovens § 6, stk. 2 og stk. 3 at:

”Stk. 2. Spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, afgøres af den i stk. 1 nævnte myndighed.

Stk. 3. Vedkommende må ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen af spørgsmålet om inhabilitet, jf. dog § 4, stk. 1 og 2. Dette gælder dog ikke på områder, hvor andet er fastsat i henhold til lov.”

Efter § 6, stk. 2, afgøres spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, af den myndighed, der skal træffe afgørelse vedrørende sagens realitet. Da afgørelser truffet af Statens Kunstfond ikke kan påklages, kan en delafgørelse om inhabilitet ej heller påklages.

I praksis vil en afgørelse om inhabilitet blive truffet af de resterende kollegaer (eksempelvis i udvalgene) uden deltagelse af den pågældende person. Den pågældende person skal inden sagens behandling oplyse om årsagen til den mulige inhabilitetsgrund, så der kan træffe afgørelse på et oplyst grundlag.

7. Hvad sker der, når nogen er inhabil?

Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag. Vedkommende person skal forlade mødelokalet under sagens behandling og må ikke yde nogen rådgivning i sagen til dem, der skal deltage i sagens behandling eller i en del af sagens behandling. For sekretariatsmedarbejderes vedkommende gælder tilsvarende habilitetskrav. En inhabil sekretariatsmedarbejder må kun deltage i processer, der ikke på nogen måde kan have indflydelse på sagens udfald.

Når der er tale om ansøgningsager, hvori der forekommer inhabilitet hos et eller flere medlemmer, behandles disse som de første under udvalgets ansøgningsbehandling. Når der er truffet afgørelse om alle sager, hvori der forekommer inhabilitet, kan de resterende ansøgninger behandles. Denne praksis er med til at sikre, at der ikke kan rejses tvivl om de inhabile medlemmers upartiskhed i forhold

til de sager, hvor de er habile, hvis der senere under behandlingen er sager, hvor de pågældende medlemmer er inhabile.

8. Hvor skal en afgørelse om inhabilitet fremgå

En afgørelse om inhabilitet er en delafgørelse i forvaltningslovens forstand. Er vedkommende person erklæret inhabil i forhold til en konkret sag, skal dette noteres til intern brug, og journaliseres på sagen. I den interne note skal inhabilitetsafgørelsen fremgå.

Mødereferatet, som offentliggøres på Statens Kunstfonds hjemmeside, skal indeholde følgende oplysninger om alle de sager, hvori der har været inhabilitet (oplysningerne kan enten stå i selve referatet eller som bilag til referatet):

- Navn på ansøger (eller anden ekstern interessent hvis der ikke er tale om en ansøgning)
- Projektitel (eller hvad sagen handler om)
- Udvalgets beslutning (evt. beløb hvis ansøgning)
- Navn på inhabilt medlem

Begrundelsen for inhabilitet skal ikke fremgå af det offentlige referat.

9. Orientering af bestyrelsesformand, når der gives tilskud til en aktivitet, som et udvalgsmedlem er involveret i

I de tilfælde hvor et udvalg beslutter at bevilge tilskud til en aktivitet eller et projekt, som et eller flere af udvalgets medlemmer (herunder udvalgsformanden) er involveret i, skal bestyrelsesformanden orienteres, inden tilsagnet meddeles ansøger og offentliggøres.

Orientering af bestyrelsesformanden foregår således:

- Udvalgssekretæren sender en oversigt over de pågældende tildelinger til bestyrelsessekretæren.
- Bestyrelsessekretæren videresender oversigten til bestyrelsesformanden, som herefter har mulighed for at stille spørgsmål til eller kommentere udvalgets beslutning(-er).
- Bestyrelsesformanden vil i de fleste tilfælde melde tilbage, at han/hun tager udvalgets beslutning(-er) til efterretning. Når dette er tilfældet, giver bestyrelsessekretæren besked om dette til udvalgssekretæren, og tildelingen kan herefter meddeles ansøger og offentliggøres på lige fod med udvalgets øvrige tildelinger.
- Hvis bestyrelsesformanden derimod har kommentarer til den påtænkte tildeling, indledes der en dialog mellem bestyrelsesformanden og udvalget om den pågældende sag.

I de tilfælde hvor tildelingen er besluttet af bestyrelsesformandens udvalg, orienteres bestyrelsens næstformand i stedet om tildelingen efter samme procedure som beskrevet ovenfor.

10. Halvårlig orientering af bestyrelsens om alle inhabilitetssager i Statens Kunstfond.

Alle udvalgssekretærer skal hvert halve år udarbejde en oversigt til Statens Kunstfonds bestyrelse over udvalgets inhabilitetssager.

11. Eksempler på situationer hvor der foreligger / ikke foreligger inhabilitet

Formålet med nedenstående eksempler er, at de kan bruges som hjælp i konkrete sager, hvor der skal tages stilling til, om der foreligger inhabilitet. Det skal understreges, at der altid skal træffes en konkret afgørelse i hver enkelt sag, og at alle væsentlige forhold i den enkelte sag skal tages med i den samlede vurdering af, om der foreligger inhabilitet eller ej.

Man er muligvis inhabil i følgende tilfælde:

- Har vedkommende person et nærtstående venskab med en ansøger, er vedkommende person inhabil. Venskabet skal have nået et niveau, der kan karakteriseres ved en betydelig forbundethed og hengivenhed.
- Har vedkommende person et seksuelt forhold til ansøgeren, uden et egentlig parforhold, vil vedkommende person være inhabil i den konkrete sag. Har vedkommende person tidligere haft et seksuelt forhold uden et egentlig parforhold med ansøgeren, vil det i disse tilfælde bero på en konkret vurdering.
- Har vedkommende person et samarbejde, hvori der foreligger en særlig personlig eller økonomisk interesse for vedkommende person, er vedkommende person inhabil i forhold til den konkrete sag.
- Er vedkommende persons ekspartner ansøger, er man muligvis inhabil, såfremt der foreligger en særlig personlig eller økonomisk interesse for vedkommende.
- Har vedkommende person et (dokumenterbart) uvenskab med en ansøger, er vedkommende person muligvis inhabil. Der skal i disse tilfælde foretages en vurdering af risikoen for, at vedkommende person ikke vil handle neutralt, fordi vedkommende person har så stærke negative følelser over for den eller de, der påvirkes af afgørelsen. Uvenskabet skal som udgangspunkt være gensidigt, for at der er tale om inhabilitet. Dog kan vedkommende person være inhabil, selv om parten i sagen ikke er bekendt med, at vedkommende person (i Statens Kunstfond) er bitter på parten i sagen, og parten i øvrigt ikke nærer nag mod vedkommende.
- Et nuværende eller tidligere større økonomisk mellemværende kan efter omstændighederne begrunde inhabilitet, navnlig hvis sagen der skal afgøres, har forbindelser eller lighedspunkter med mellemværendet.

Man er muligvis ikke inhabil i følgende tilfælde:

- Er et samarbejdsforhold (herunder også ansættelses- og ledelsesforhold) ophørt, og har vedkommende person ikke længere en særlig personlig eller økonomisk interesse, er vedkommende person ikke inhabil i forhold til den konkrete sag.
- Vedkommende person er ikke inhabil, hvis parten er en tidligere arbejdsgiver i den konkrete sag.
- Det forhold at vedkommende person er i et kontorfællesskab eller lignende (eksempelvis et galleri, en forening, kunstnersammenslutning, et orkester, en teatergruppe mv.) med parten kan ikke i sig selv bevirke, at vedkommende person er inhabil i forhold til den konkrete sag.